

SİNOP İLİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ İZLEME RAPORU 2017'

T.C. KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

Bölgenin Pusulası, Özgün Fikirlerin Referans Noktası

SİNOP İLİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ İZLEME RAPORU 2017'

Bu belge, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından bastırılmıştır.

Belge No : 2017-RP-10/100

Revizyon No : 00

Revizyon Tarihi : -

ISBN : -

Yayın Tarihi : 2017

Editör(ler) : Berkol ALEVLİ
Sinop Yatırım Destek Ofisi
Koordinatör

Tasarım : Sinan KACIR
Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü
Kurumsal Yönetimi Birimi

Basım Yeri :

Matbaa Sertifika No :

Bu belgenin her türlü yayın hakkı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'na aittir.

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'nın izni olmadan, eğitim ve tanıtım amaçlı da olsa hiçbir şekilde bu belgenin tümü veya bir kısmı yayınlanamaz ve çoğaltılamaz.

T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

Cebrail Mah. Saray Sk. No: 1 37200 / KASTAMONU

Tel.: 0 (366) 212 58 52 Faks : 0 (366) 212 58 55

E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr

www.kuzka.gov.tr

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
TABLOLAR LİSTESİ.....	ii
GRAFİKLER LİSTESİ	iii
Sinop İli Aktif Yatırım Teşvik Belgeleri	1
Genel Durum.....	1
Sorunlar ve Öneriler	5

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Aktif Teşvik Belgeleri (2010-2016, Sinop)	1
Tablo 2. Aktif Teşvik Belgeleri-Faal Yatırımların Sektörel Dağılımı (2010-2016, Sinop).....	4
Tablo 3. Aktif Teşvik Belgeleri-Faal Olmayan Yatırımlara Ait Belgeler (2010-2016, Sinop).....	4

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Aktif Teşvik Belgeleri-İlçe Dağılımı (2010-2016, Sinop).....	2
Grafik 2. Aktif Teşvik Belgeleri-Sektörel Dağılım (2010-2016, Sinop).....	3
Grafik 3. Aktif Teşvik Belgeleri-Yatırım Boyutu (2010-2016, Sinop)	3
Grafik 4. Aktif Teşvik Belgeleri-Türlere Göre Dağılım (2010-2016, Sinop).....	3

Sinop İli Aktif Yatırım Teşvik Belgeleri

Genel Durum

Ekonomi Bakanlığı tarafından özel sektör ve kamu kurumlarına sunulan yatırım teşvik belgeleri ile Sinop ilindeki yatırımcılara KDV ve gümrük muafiyeti, vergi indirimi, sigorta primi işveren payı ve faiz desteği alanlarında devlet destekleri sunulmaktadır. 2009 yılından itibaren verilen belgeler ile ilgili olarak 2012 yılında gerçekleştirilen düzenleme ile yeni bir sistem yatırımcılara sunulmuş ve 2013 yılında Sinop ilinde planlanan yatırımlar için hazırlanan toplam 17 belge ile en yüksek yatırım teşvik belgeli dönem yaşanmıştır.

Yatırım teşvik belgelerinin makine-ekipman, yardımcı ekipman ve bina inşaatı, arsa vb. yatırım kalemlerinin beyan edilmesi ile hazırlandığı düşünüldüğünde, bu belgelerin takibi yapılarak beyan edilen yatırımların gerçekleşme düzeyinin incelenmesi bu çalışmanın temel hedefini oluşturmaktadır. Desteklemesi açısından, 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 20. Maddesinin 6. fıkrasında "Kalkınma Ajansları, Bakanlıkça düzenlenen teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımların gerçekleştirmelerini izleyerek gerçekleşme durumlarını altışar aylık dönemler halinde Bakanlığa bildirirler." hükmü ile yatırım teşvik belgelerinin 2017 ilk döneminden başlamak üzere Sinop ilinde geçmişe yönelik aktif tüm belgelerin yatırımlarındaki gerçekleştirmelerin takip edilmesi planlanmaktadır.

Bu kapsamda Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) Sinop Yatırım Destek Ofisi (Sinop YDO) 28.07.2017 tarihinde Sinop ilinde aktif yatırım teşvik belgesine sahip tüm işletmelere ve kamu kurumlarına iletmiş olduğu resmi yazı ile yatırım teşvik belgelerinin izlemesini gerçekleştirmeye çalışmıştır. Belge sahibi firmaların yetkilileri ile telefon ve elektronik posta yolu ile irtibat sağlanmış olup, teşvik belgeleri kapsamında yaptıkları yatırım harcamaları hakkında bilgi talep edilmiştir.

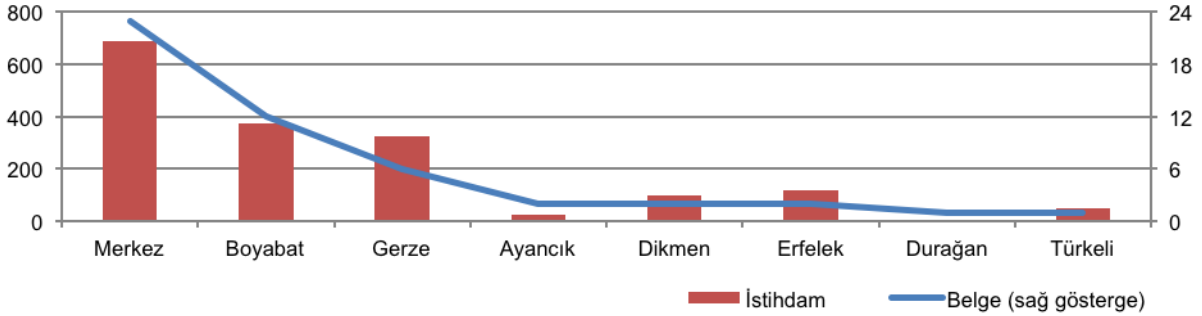
Bu çalışma 2010 yılından sonra düzenlenen ancak 2017 yılı ilk yarısı itibariyle tamamlanarak kapatılmış yatırım teşvik belgelerini kapsamamaktadır.

Belgelerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2010-2016 yılları arasında toplam 49 belgenin halen aktif olduğu görülmektedir. 2010 yılından 1, 2011 yılından 6 ve 2012 yılından 8 ile toplamda bu üç yılda 15 belgenin halen aktif olması yatırım teşvik belgelerinde beyan edilen yatırımların büyük bir ihtimalle gerçekleştirilmeyeceği anlamına gelmektedir.

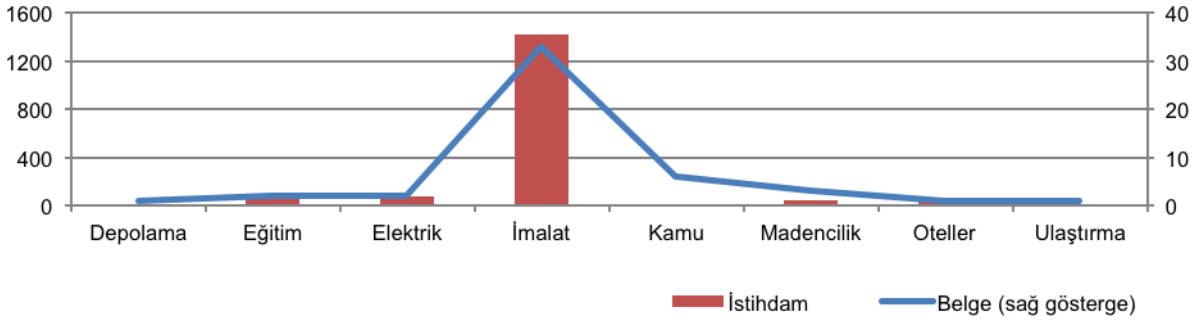
Tablo 1. Aktif Teşvik Belgeleri (2010-2016, Sinop)

	Belge (adet)	Yatırım (bin TL)	İstihdam (kişi)
2010	1	1.198,1	10
2011	6	16.450,9	263
2012	8	76.827,2	242
2013	11	35.678,9	590
2014	6	100.266,4	141
2015	7	32.258,2	78
2016	10	37.680,9	355
Toplam	49	300.360,6	1.679

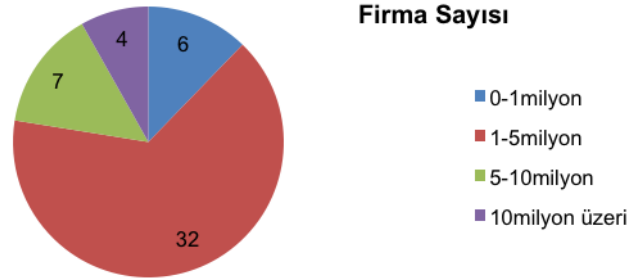
2010-2016 yıllarına ait Sinop ilinde aktif konumdaki yatırım teşvik belgelerinin ilçelere göre dağılımı incelendiğinde ise 23 belge ile Sinop Merkez, 12 belge ile Boyabat ve 6 belge ile Gerze ilçeleri sıralanmaktadır. Ayancık, Dikmen ve Erfelek'te 2'şer, Türkeli ve Durağan ilçelerinde ise 1'er adet belge hazırlanmıştır. 2016 yılı sonu itibarıyla sadece Saraydüzü ilçesinde aktif teşvik belgesinin olmadığı görülmektedir, ancak 2017 yılı ilk yarısında Saraydüzü Belediyesi tarafından 1 adet belge hazırlandığı bilinmektedir. Türkeli ve Durağan'daki bu 1'er adet belgelerin Belediye tarafından hazırlanması ilçelerdeki özel sektör yatırımlarında yatırım sermayelerinin düşük olabileceği için belge başvurusunda bulunulmadığı ya da teşvik sistemi kapsamında desteklenen sektörlerde yatırımların gerçekleştirilmediği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Grafik 1. Aktif Teşvik Belgeleri-İlçe Dağılımı (2010-2016, Sinop)

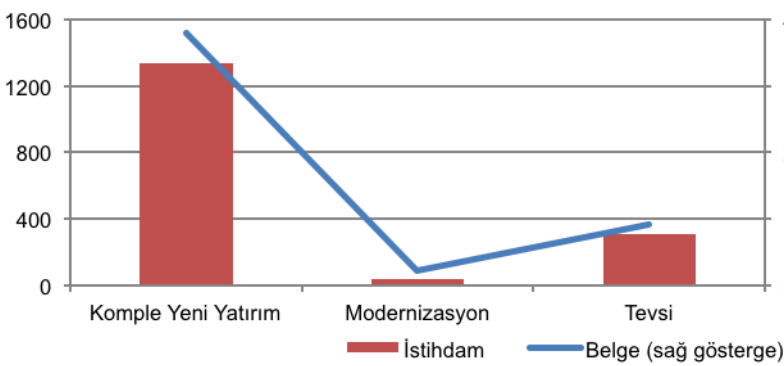
Halen aktif olan yatırım teşvik belgelerinin %68'inin imalat alanında olduğu görülmektedir. Teşvik belge sayıları ile birlikte beyan edilen ilave istihdam verilerinde yine lider olan imalat sektöründe 1.417 yeni çalışanın Sinop iline kazandırılması hedeflenmektedir. İmalat alanında genel olarak giyim eşyası imalatı, makine ve mobilya imatları sektörleri alt sektörler olarak ön plana çıkmaktadır. Kamu kurumlarının düzenledikleri yatırım teşvik belgelerinde genel olarak ilave istihdam beyan edilmemesinden ötürü bu alan boş kalmaktadır.

Grafik 2. Aktif Teşvik Belgeleri-Sektörel Dağılım (2010-2016, Sinop)

Teşvik belgelerinde firmaların sabit yatırım tutarları özellikle yerli ve ithal makine yatırımlarının Sinop ilinde gerçekleştirilmesi adına önem teşkil etmektedir. Teşvik belgelerine göre sabit yatırım tutarını 1-5 milyon TL olarak belirleyen firma sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Halen aktif 49 belgeden 32'si bu

Grafik 3. Aktif Teşvik Belgeleri-Yatırım Boyutu (2010-2016, Sinop)

miktar arasında yatırım gerçekleştireceğini beyan ederken, 1 milyon TL'nin altında 6 firma, 5-10 milyon TL arasında ise 7 firma bulunmaktadır. Son olarak Sinop ilinde 10 milyon TL üzerinde yatırım gerçekleştirmeyi planlayan teşvik belgeli firma sayısı 4 olarak hesaplanmıştır. Toplamda bu 49 belgenin ortalama sabit yatırım tutarı büyüklüğü yaklaşık 3 milyon TL olarak hesaplanmaktadır.

Grafik 4. Aktif Teşvik Belgeleri-Türlere Göre Dağılım (2010-2016, Sinop)

Aktif teşvik belgelerinin türü incelendiğinde ise yatırımların genel olarak yeni yatırımlar olduğu göze çarpmaktadır; toplamda 38 belge bulunmaktadır. Sinop ilindeki yatırımları için teşvik belgesi çıkaran firmaların büyük bir kısmının İstanbul ve Ankara'dan geliyor olması ilde yeni yatırım alanları ve üretim anlayışının oluşturulması açısından önemlidir. Modernizasyonda 2, tevsi yatırımda ise 9 firmanın yatırım teşvik belgesi bulunmaktadır.

Yatırım teşvik belgelerinin izlenmesi amacıyla belge sahibi firmalar ile yapılan görüşmeler neticesinde toplamda 49 belgenin **36'sının faal olduğu** ortaya çıkmıştır. Depolama, eğitim ve farklı imalat alanlarında alınan toplam 13 belge sahibi işletmenin teşvik belgeleri aktif olsa da herhangi bir yatırım gerçekleştirmediği ya da firmaların kapalı olduğu belirlenmiştir.

Geri dönüş yapan 36 işletmenin de 31'inde makine-ekipman, yardımcı ekipman alımı ya da inşaat yatırımları ile yatırımların başladığı görülmektedir. Madencilik, turizm ve ulaştırma alanında teşvik belgesi alan işletmelerin halen aktif olduğu görülse de yatırım belgelerine ilişkin herhangi bir yatırım gerçekleştirmediği not edilmiştir. Enerji alanındaki 2 belgede de yatırımlar devam ederken %68 gerçekleşme ile belgede beyan eden yatırımların kısa süre içerisinde tamamlanması öngörülmektedir. İmalat sektöründeki yatırımların %45'i gerçekleşirken, ilçe belediyelerinin sahip oldukları teşvik belgelerinde beyan edilen yatırımlarında gerçekleşme oranı %18'de kalmıştır.

Tablo 2. Aktif Teşvik Belgeleri-Faal Yatırımların Sektörel Dağılımı (2010-2016, Sinop)

	Adet	Yatırım (Bin TL)	Gerçekleşen (bin TL)	%
Depolama	0	0	0	0
Eğitim	0	0	0	0
Elektrik	2	145.000,0	99.191,0	68,41
İmalat	24	87.474,4	40.091,0	45,83
Kamu	6	10.954,0	1.957,9	17,87
Madencilik	2	7.302,0	0	0
Oteller	1	16.623,2	0	0
Ulaştırma	1	0,7	0	0
Toplam	36	268.003,5	141.239,8	52,70

Çoğunluğunun firmasını kapattığı, bir kısmının ise Sinop ilindeki Ticaret ve Sanayi Odaları'na ya da Esnaf ve Sanatkarlar Odası'na kayıtlı adres ve iletişim bilgilerinin geçersiz olmasından ötürü faaliyetlerini durdurduğunu düşünüldüğü işletmelerin tüm aktif belgeler içerisindeki oranı %26'dır. Bu belgelerde beyan edilen toplam yatırım tutarı yaklaşık **32,4 milyon TL olup 550 kişilik istihdam** sunulması hedeflenmekteydi. Sabit yatırım tutarı açısından faal olmayan işletmelere ait aktif belgelerin toplam aktif belgeler içerisindeki oranının %11, istihdamda ise %33 olması da Sinop ilindeki teşvik belgeli yatırımlarda ekonomik etkiyi zayıflatabileceğine işaret etmektedir.

Kapalı/ulaşılabilen işletmelerin sahip olduğu belgelerin 3'ü genel, 10'u ise bölgesel teşviklerden yararlanmayı planlamaktaydı. Aktif olduğu halde gerçekleşmesi zor ihtimal olan bu belgelerin ortalama sabit yatırım tutarı ise yaklaşık 2,5 milyon TL'dir.

Tablo 3. Aktif Teşvik Belgeleri-Faal Olmayan Yatırımlara Ait Belgeler (2010-2016, Sinop)

	Adet	Sabit Yatırım (Bin TL)	İstihdam
İptal Belgeler	13	32.356,9	550
Toplam Aktif İçerisindeki Oran	% 26,53	% 10,77	% 32,76

Genel olarak değerlendirildiğinde, yatırım teşvik belgelerinin izlenmesi ile birlikte 2010 yılı ve sonrasında atıl olarak kalan ve gerçekleşme ihtimali düşük olan yatırımların listelenmesi ve aktif belgeye sahip olduğu halde süreç konusunda sorunlar yaşayan işletmelere yardım edilmesi mümkün olmuştur. 2012 yılından sonra 2017 yılında tekrar başlanan çalışmaların sürekli olarak devam ettirilmesi hedeflenmekte olup, 2018 yılı Ocak-Şubat döneminde izleme raporları güncellenmesi planlanmaktadır.

Sorunlar ve Öneriler

Yatırım teşvik belgelerinin izlenmesine ilişkin çalışmalarda yaşanan en temel sorun işletmelerin sahip olduğu teşvik belgesi hakkında tam bilgi sahibi olmamasıdır. Yatırım gerçekleştirilmeyen ancak Ekonomi Bakanlığı sisteminde aktif görünen teşvik belgesine sahip işletmeler ile yapılan görüşmelerde halihazırda sahip olduğu teşvik belgesi hakkında detaylı bilgiye sahip olmadığı görülmüştür. Yine firmalar ile iletişim sonrasında yatırım teşvik belgesi ile Ajansların hibe destekleri arasındaki ayrımın halen birçok firma tarafından net bir şekilde anlaşılamadığı görülmüştür.

✓ **Öneri:** Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Sinop Yatırım Destek Ofisi bu sorunu çözebilmek amacıyla her yıl düzenli olarak ilçelerde devlet desteklerine yönelik bilgilendirme toplantıları gerçekleştirmektedir. 2017 yılından itibaren Ekonomi Bakanlığı üzerinden sunulan yatırım teşvikleri ve KUZKA desteklerinin ayrımı ve destek alanlarına yönelik bilgilendirmeler üzerine durulması planlanmaktadır. Bilgilendirme toplantılarının Sinop ve Boyabat Ticaret ve Sanayi Odaları ve ilçe kaymakamlıkları ile birlikte gerçekleştirilmesi konusunda ön görüşmeler gerçekleştirilecektir.

İşletmelerin teşvik belgesi alım aşamasında ve sonrasında devlet destekleri konusunda tam olarak nasıl yararlanacağı tüm işletmeler tarafından tam olarak kavranmadığı görülmüştür. Firmaların teşvik belgesi aldıktan sonra makine ve ekipmanlarda KDV ve gümrük vergisi muafiyetinden tam bilgi sahibi olmadığı, çalışanların sigorta primleri konusunda yanlış bilgilendirildiği de dikkat çekmiştir. İşletmeler ilave her bir istihdamda sigorta primi işveren payının ödenmesi yerine tüm çalışanların sigorta primlerinin işçi payı ile birlikte ödeneceği şeklinde bilgi sahibi olmuştur. Bu sorunun nedenlerinden en önemlileri yatırımcıların teşvik belgesi içeriği ve süreci hakkında detay bilgiye sahip olmaması ve süreci araçlar (danışman firma, muhasebeci vb.) üzerinden yürütme isteği olarak not edilmiştir.

✓ **Öneri:** Yatırım teşvik belgesi çıkaran işletmeler ile KUZKA Sinop YDO'nun sürekli olarak bilgilendirme faaliyetleri düzenlemesi önerilmektedir. Bilgilendirme yöntemleri Sinop ilinde faaliyet gösteren firmalar için yerinde ziyaret ile, il dışında faaliyet gösteren işletmeler için ise organize bir tek toplantı ile yapılması öngörülebilmektedir.

Teşvik belgeleri ile ilgili bir diğer sorun da teşvik belgelerinin revizyonunun gerçekleştirilmemesidir. Birçok işletmenin sahip olduğu teşvik belgesi kapsamında beyan ettiği makine ve ekipman yatırımının ya da toplam sabit yatırım tutarının oldukça altında yatırım gerçekleştirilmesi planlamakta olduğu ya da bazı makine ve ekipmanlardan yararlanmayacağı belirtilmiştir. Ancak bu konuda Ekonomi Bakanlığı yetkilileri ile bir temas kurulmamıştır.

✓ **Öneri:** Yatırım teşviklerine ilişkin izlemelere 2018 yılında da devam edilmesi planlanmaktadır. Yatırım teşvik belgeleri süresince firmalara telefon/e-posta üzerinden düzenli olarak bilgilendirmeler sağlanarak yatırımcıların desteklerden zamanında yararlanabilmesi sağlanacaktır. Revizyon taleplerinde izlenecek süreçler ve Ekonomi Bakanlığı ile temaslarda KUZKA Sinop YDO'nun "temas noktası" olarak firmalar tarafından bilinmesi hedeflenmektedir.

Ekonomi Bakanlığı'nın yanı sıra Ajansların da yatırım teşvik belgesi hazırlanması ve onay sürecindeki katkıları işletmeler tarafından bilinmemektedir. Özel sektörün bu tür faaliyetler için detaylı danışmanlık sürecini tamamlamadan yatırım teşvik belgesi alması ve yatırıma başlaması yatırım ile yaşanan sorunlarda ilgili bulamama ya da sorunların çözümünün ilerleyen aşamalarda mümkün olamaması gibi sonuçları ortaya koymaktadır. Ajans'ın bilgilendirici resmi yazısı olmasına rağmen özel sektörün yanı sıra kamu kurumlarının da özellikle İlçe Belediyeleri ve İl Özel İdaresi'nin de bu konuda Ajans'a yönelmediği görülmektedir.

✓ **Öneri:** 2016 yılında KUZKA tarafından Sinop ilindeki tüm İlçe Belediyeleri ve İl Özel İdaresi'ne resmi yazı ile yatırım teşvik belgesi alımlarında KUZKA'nın ücretsiz teknik destek sunduğu belirtilmiştir. Yine İlçe ziyaretlerinde Belediye Başkanları'na bu husus aktararak sürekli bir şekilde bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Yıl içerisinde Sinop ve Boyabat Ticaret ve Sanayi Odaları ile görüşerek bu bilgilendirmelerin TSO'lara kayıtlı firmalara da kısa mesaj yöntemi ya da toplantılar düzenlenerek aktarılması hedeflenmektedir.

Yatırım teşvik belgesi hazırlandıktan sonra ve uygulama sürecinde işletmeler yaşanan sorunları Ekonomi Bakanlığı ya da Ajans'a iletmemektedir. Teşvik belgesi almak isteyen ancak sektör uygunsuzluğu yüzünden başvuru yapamayan işletmelerin de konu ile ilgili herhangi bir talep ilemediği görülmektedir.

✓ **Öneri:** Teşvik belgeleri ile ilgili firmaların yaşadığı sorunlar raporlanarak Ekonomi Bakanlığı'na iletilmesi planlanmaktadır. Bu hususta süreç aşağıdaki gibi ilerleyebilir;

- ✓ Teşvik belgeli firmalar ile toplantı gerçekleştirilmesi
- ✓ Sorunların tespit edilmesi ve raporlanması
- ✓ Sorunların Ajans Yönetim Kurulu Sinop ili üyelerine sunulması ve görüş alınması
- ✓ Görüşler ile hazırlanan çalışmanın Ekonomi Bakanlığı'na iletilmesi

Sinop YDO'da yapılan görüşmelerde bazı yatırımcıların yatırım sermayesine sahip olsa da yatırım konusunda bölgesel ya da genel teşvik imkanlarından faydalanamadığı görülmektedir. Bu hususta sektörel taleplerin de yine Ekonomi Bakanlığı'na iletilmesi hedeflenmektedir.

Aktif pozisyonda olduğu halde işletmenin kapalı olması ya da 3 yılın üzerinde süre geçmesine rağmen herhangi bir yatırımın gerçekleşmemesi sebebiyle aktiflik özelliğini yitiren işletmelere bilgilendirme yapılması ya da teşvik belgesinin iptal edilmesi hususunda Ekonomi Bakanlığı ile ortaklaşa çalışma önerilmektedir.

Teşvik belgelerinin izlenmesine yönelik çalışmada bazı belgelerde beyan edilen yatırımların tamamlandığı ya da neredeyse tamamlanma aşamasına geldiği ancak işletmelerin yine bu konuda da tam olarak bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Özellikle çalışan sayısının nispeten fazla olduğu sektörlerdeki işletmelerin yatırımların tamamlanması ile birlikte Ekonomi Bakanlığı'na teşvik belgesi kapama taleplerini iletmesi için anlık bilgilendirmeler yararlı olmaktadır.

✓ **Öneri:** Yatırım teşvik belgelerinin izleme aşamasında işletmelere belgede beyan edilen yatırımların tamamlanması durumunda KUZKA Sinop YDO ile de temasa geçerek Ekonomi Bakanlığı'nın teşvik belgesi tamamlama süreçleri hakkında bilgi alabilmesi sağlanmalıdır. Özellikle tekstil gibi çalışan sayısının yüksek olduğu sektörlerde teşvik kapama işlemlerinde bekleme süresinin artması firmanın SGK primlerinden yararlanmaya daha geç başlamasına neden olmaktadır.

SİNOP İLİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ İZLEME RAPORU 2017'

**T.C. KUZZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI**
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

Cebrail Mah. Saray Sk. No: 1 37200 Kastamonu / TÜRKİYE
Tel. : +90 (366) 212 58 52 • Faks: +90 (366) 212 58 55
E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr
@TC_KUZKA

Bölgenin Pusulası,
Özgün Fikirlerin Referans Noktası

www.kuzka.gov.tr